

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. אונאה אין להם ביטול מקח יש להם או אין להן.....1
- ב. הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל.....2
- ג. אם היה קודש בעל מום יצא לחולין.....3
- ד. יצא לחולין דבר תורה וצריך לעשות לו דמים מדבריהם.....5
- ה. רבית דהקדש היכי דמי ... כגון שקיבל עליו לספק סלתות מארבע ועמדו משלש ... מספק מארבע משלש ועמדו מארבע מספק מארבע שיד הקדש על העליונה.....6
- ו. בונין בחול ואחר כך מקדישין.....7
- ז. אין בהן תשלומי כפל ... מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון ... יצאו שטרות ... אין גופן ממון ... רעהו ולא הקדש.....7
- ח. בני העיר ששלחו את שקליהן ונגנבו או שאבדו.....8

דף נז.

א. אונאה אין להם ביטול מקח יש להם או אין להן

כבר התבאר לעיל דף נז. שאין דין¹ אונאה בעבדים, שטרות וקרקעות², ומ"מ יש בהם איסור אונאה³. ובשטרות כסף יש אונאה.

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ רכו כט

² וכתב הסמ"ע לשיטה זו שגזירת הכתוב הוא, כדדרשינן בגמרא דבר הנקנה מיד ליד לאפוקי קרקע, ועבדים הוקשו לקרקע, ושטרות נתמעטו משום שאין גופן ממון (, וכתב המהרי"ט חו"מ סימן יט דה"ה כשאין לו קנין בגוף החפץ אלא שיש לו זכות בריוח, ה"ז כדבר שאין גופו ממון, ונראה דה"ה מניות אין גופן ממון, ועי' שו"ת מהרש"ם ח"ב סימן לד' בדין תעודות הגרלה. ובדין שטרי כסף אם יש להם דין שטרות או מטבעות, עי' ספר ברית יהודה פרק יח סעיף ג שהבאתי מדברי האחרונים, ונראה דעת רוב האחרונים שדינם כמטבעות, עכ"פ לענין אונאה ובדירות בזמננו בא"י בדבר הזכות לדמי מפתח, נראה דממ"נ אין בהם דין אונאה, או משום שדינם בקרקע, או משום שאין גופן ממון, והיינו שאין לשובר קנין בדירה ממש.

³ סמ"ע סימן רכו ס"ק נא בשם מהרש"ל, דלא גרע מאונאת דברים ונגיבת דעת, וכ"כ בהידושי רעק"א בשם הרמב"ן על התורה פרשת בהר (וכ"כ החנוך מצוה שלו בשמו), שאף בלאו דאונאת ממון עובר, שהרי קרא דאל תונו קאי בפשוטו באונאת קרקע, אלא שחז"ל מיעטו קרקע מדין החזרת אונאה וביטול מקח מקרא דמיד עמיתך, עי' ברמב"ן שם שהאריך, ובסוף דבריו נראה שלפירושי השני בפסוק אין איסור באונאת קרקע, ובמשל"מ כתב בשם התוס' דאף לאו ליכא, ועי' נח"צ מ"ש על דברי הרמב"ן, וכתב שבמקום שאין דין חזרה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אין אונאה בהקדשות, ודוקא⁴ בהקדש בדק הבית, שאינם בכלל עמיתך, וכ"ש בקדושת הגוף שאין בהם משא ומתן, אבל הקדש עניים והקדש ביהכנ"ס יש בהם אונאה⁵, ודין חולין גמור יש להם.

יש אומרים⁶ שבאונאת עבדים, שטרות וקרקות אפילו מכר שוה אלף בדינר, או שוה דינר באלף אין בהם דין אונאה, ויש אומרים⁷ שרק עד חצי שווים אין בהם דין אונאה, וביותר מזה המקח בטל⁸.

ב. הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל

כבר התבאר במסכת קידושין דף יא. שההקדשות⁹ אין פודין אותן לא בקרקע, ולא בעבדים שהרי הוקשו לקרקעות, ולא בשטרות שאין גופן ממון,

---

אינו מתקן הלאו כשמחזיר, ומתנה בעלמא יהב ליה, ועי' באור החיים בחומש שם שנראה שמדיני שמים צריך להחזיר אף באונאת קרקע (וכ"כ בחושן אהרן), וכתב שעובר משום לאו דאונאת דברים, ועי' מנ"ח שם.
4 סמ"ע שם

5 ועי' רמ"א בא"ח סימן קנג סעיף ז ובמג"א ומ"ז שם, ובשו"ת שו"מ מהרד"ח ח"ג סימן קלז נראה שהבין בדברי הט"ז שיש דין אונאה, ובמשפט שלום סעיף טו דחה דבריו, עיין שם. ובשו"ת שבות יעקב ח"א סימן קסו כתב בשם שו"ת באר עשק סימן ג שכשם שנתמעטו ממון קהל מדין רבית שאינם בכלל עמיתך, ה"נ אין אונאה בשל קהל והשבויי דחה דבריו, דא"כ גם בגזל ועושק דכתיב רעך נמעט בשל צבור, ומצינו דגזל ועושק של צבור חמיר משל יחיד, וגבי רבית מעם אחר יש, עיין שם, ועי' ערך ש"י סימן רכו סעיף כט, ועי' ספר צדקה ומשפט פרק יד הערה סד. ובספר דבר אברהם הביא מחלוקת הראשונים אם יש אונאה בהקדש ביהכנ"ס והעלה שאין להוציא ממון מספק.

6 שו"ע ונו"כ שם, ובאונאת לוקח עד כפליים, ודוקא באונאת מקח וממון, אבל במום, וכן במדה ומנין יש אונאה אף באלה.

7 רמ"א שם בדעת ר"ת, וכתב בספר החנוך לשיטה זו דלאו גזיה"כ היא, אלא משום ששוה כל כסף, והרמב"ן בפירוש החומש מצדד לומר שכל דין חזרת אונאה אינו אלא מקבלה, ומלשון הרמ"א משמע שרק ביותר ממחצה יש ביטול מקח, וכדמוכה מלשון התוס', אבל הסמ"ע כתב בשם הרא"ש והמור שבמחצה עצמו יש ביטול מקח, והש"ך ס"ק יב כתב שהעיקר כדעת הרמ"א (ובסימן סו ס"ק קכב כתב הש"ך שהעיקר כדעת המחבר שאף ביותר ממחצה אין דין אונאה, עיין שם), ועי' פת"ש בשם שעה"מ ובהגהות אמרי ברוך, ומספיקא דדינא לא יצא.

8 סמ"ע שם ס"ק נב, שהוא יותר משתות, ולא נתנו חז"ל באלה שיעור לדין קנה ומחזיר אונאה, וכתב רעק"א בשם כמה פוסקים דכיון דהוי ספיקא דדינא אוקי ארעא בחזקת מרא קמא והמקח בטל, ועי' בנה"ג שהביא דיעה שלישית שביותר משתות יש ביטול מקח, והאריך בזה אם יכול לומר קים לי כאחד מהדעות, ועי' משפט שלום כאן שהאריך בזה.

9 רמב"ם הלכות ערכין ותרמין פרק ז הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

שנאמר¹⁰ (ויקרא כז פסוק יח – יט) וְחָשַׁב לֹא תִפְתָּח אֶת הַפֶּסֶף וְגו' פֶּסֶף עֲרַפְדָּ עָלָיו וְקָם לֹא. אחד הכסף ואחד שאר המטלטלין ששוין כסף ואפילו סובין¹¹.

אחד קדשי¹² בדק הבית, ואחד קדשי מזבח שנפל בהן מום, לכתחלה אסור להונות את ההקדש ואין פודין אותן לכתחלה אלא בשוייהן, ואם עבר וחללן על פחות משווייהן, אפילו הקדש שזה מאה דינר שחללו על שזה פרוטה הרי זו פדוי, בין שידע שאין החילול שזה כההקדש ובין שלא ידע וסבור ששזה ונמצא שאינו שזה מן התורה מחולל¹³, ויצא לחולין ומותר ליהנות בו, ומדברי סופרים שהוא צריך חקירת דמים וחייב להשלים את דמיו כמו שיתבאר.

ג. אם היה קודש בעל מום יצא לחולין

אסור¹⁴ להמיר¹⁵ בהמת חולין בבהמת קדשים בין אם כוונתו היא להחליף בהמת ההקדש בבהמת החולין בין אם כוונתו להכניס גם את בהמת החולין לקדושה ואם עבר והמיר לא הועילו מעשיו ושניהם קודש גם בהמת החולין וגם בהמת הקודש.

¹⁰ הרמב"ם שם שם הביא פסוק ונתן את הכסף והוא כלשון הנמ' כאן וקידושין נד: אולם אין פסוק זה בכל המקרא. ועיין קרית מלך שם

¹¹ עיי' תו"כ בחוקותי פי"א ה"ז מנין לרבות דבר המטלטל כו' ופי"ב ה"א לרבות דבר המטלטל כו'. ועיין מעשה רקח שם

¹² רמב"ם שם הלכה ח

¹³ ערוך השולחן העתיד הלכות ערכין וחרמין סימן מה סעיף יד

¹⁴ ערוה"ש תמורה סי' רלח סעי' א וסעי' ח

¹⁵ "אע"פ שכל חוקי התורה גזירות הם, ראוי להתבונן בהן וכל מה שאתה יכול ליתן לו מעם תן לו מעם, הרי אמרו חכמים הראשונים שהמלך שלמה הבין רוב הטעמים של כל חוקי התורה, יראה לי שזה שאמר הכתוב והיה הוא ותמורתו יהיה קדש וכו' ירדה תורה לסוף מחשבת האדם וקצת יצרו הרע, שמבע של אדם נוטה להרבות קניינו ולהוס על ממונו ואע"פ שנדר והקדיש אפשר שחזר בו וניחם וכו', ואם תתן לו רשות להחליף הרע ביפה יחליף היפה ברע ויאמר טוב הוא, לפיכך סתם הכתוב בפניו שלא יחליף, וקנסו אם החליף ואמר והיה הוא ותמורתו יהיה קדש, וכל אלו הדברים כדי לכופ את יצרו ולתקן דעותיו, ורוב דיני התורה אינן אלא עצות מרחוק מגדול העצה לתקן הדעות וליישר כל המעשים, וכן הוא אומר הלא כתבתי לך שלישים במועצות ודעת, להודיעך קושט אמרי אמת להשיב אמרים אמת לשולחך". (רמב"ם סוף הל' תמורה)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

והתמורה¹⁶ הוא שיאמר בעל הקרבן על בהמת חולין שיש לו הרי זו (בהמת החולין) תחת זו (דהיינו בהמת הקודש), או הרי זו חליפת זו, ואין צריך לומר אם אמר הרי זו תחת הטאת זו או תחת עולה זו שהיא תמורה, וכן אם אמר הרי זו תחת הטאת שיש לי בתוך הבית או תחת עולה שיש לי במקום פלוני הרי זו תמורה והוא שיש לו, אבל אם אמר על בהמת חולין הרי זו תחת עולה או הרי זו תחת הטאת לא אמר כלום¹⁷, וכן אם אמר הרי זו מחוללת על זו אינה תמורה¹⁸.

כל הממיר לוקה על כל בהמה ובהמה שימיר¹⁹ שעבר על ציווי התורה שנאמר (ויקרא כז פסוק י) לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב פָּרַע או רַע פְּטוּב ונאמר עוד (שם פסוק לג) לא יבקר בין טוב לרַע ולא ימירנו " ואע"פ שלא עשה מעשה²⁰, מפי השמועה למדו שכל מצות לא תעשה שאין בה מעשה אין לוקין עליה חוץ מנשבע וממיר ומקלל את חבירו בשם, שלשה לאוין אלו אי אפשר שיהיה בהן מעשה כלל ולוקין עליהן²¹, והממיר מצווה במצות עשה לנהוג קדושה באותה בהמת חולין שנתפסה בה הקדושה, כשם שהוא צריך להמשיך לנהוג בקדושה בבהמה שהיתה קדושה מכבר בקדושת קרבן שנאמר (שם) וְהָיָה הוּא וְתַמּוּרְתוֹ יְהִיָּה קֹדֶשׁ.

¹⁶ רמב"ם הלכות תמורה פרק ב הלכה א

¹⁷ והטעם בזה מה שאמר רחמנא לא יחליפנו ולא ימיר אותו עד שיהא הקדש ידוע ומיוחד ואז עושה תמורה (פיה"מ ור"ב פ"ה מ"ו דתמורה)

¹⁸ לשון חילול הוא. היינו שיצא ההקדש מקדושה לחול ולא אמר כלום, שאין בהמת קודש תמימה יוצאה לחולין (ר"ב שם פ"ה מ"ה) ולפיכך איתא התם במשנה "ואם היה הקדש בעל מום, יוצא לחולין" וצריך להשלים את ההפרש שבין מחיר בהמת החולין לבהמת הקדש. ועיין ערוה"ש העתיד סי' רלח סעי' יא דאיירי שהניח ידו על של הקדש ואמר הרי זו מחוללת על זו שכך הוא דרך חילול שעושה מהקודש חול

¹⁹ דהיינו שאפילו המיר עשר בהמות הקדש על בהמת חולין אחת לוקה על כל בהמה ובהמה כיון שכולם הם גופים מחולקים והרי זה כבא על חמש נדות בהעלם אחד שהייב על כל אחת ואחת כיון שהם גופים מחולקים (ערוה"ש שם רל"ט סעי' ה)

²⁰ והקשה בכס"מ שם ויש לתמוה דהא אמרינן בגמ' דאמר ר' יוחנן לתנא לא תיתני ממיר דבדבורו עביד מעשה דהיינו שע"י דיבורו נעשית בהמת החולין קודש וא"כ למה כתב רבינו שאין בו מעשה ולא חש לדר' יוחנן וכבר הרגיש בזה המגיד משנה בפרק י"ג ה"ב מהל' שכירות ותירץ במגיה שם (דפוס אמשטרדם) דטעמא דרבינו לא חש להא לר"י משום דכיון דר"י אמר בשם ר"י הגלילי כל ל"ת שבתורה עשה בו מעשה לוקה לא עשה בו מעשה פטור חוץ מנשבע וממיר וכו' וס"ל לרבינו דהדר ביה מסברתו כששמעה מרבו, דעקימת שפתיו לא הוי מעשה ודוק ועיין לח"מ שכירות פ"ג ה"ב מש"כ

²¹ רמב"ם שם פרק א הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

היו לפניו²² שתי בהמות אחת חולין ואחת הקדש שנפל בה מום הניח ידו על בהמת חולין ואמר הרי זו תחת זו²³ הרי זו תמורה ולוקה, הניח ידו על בהמת הקדש ואמר הרי זו תחת זו הרי זה חיללה על בהמת החולין, ואין זו תמורה אלא כפודה בעלת מום, בזו הבהמה.

ד. יצא לחולין דבר תורה וצריך לעשות לו דמים מדבריהם

מה שהתבאר שאפילו הקדש שוה מאה דינר שחללו על שוה פרוטה הרי זו פדוי, בין שידע שאין החילול שוה כההקדש ובין שלא ידע וסבור ששוה ונמצא שאינו שוה מן התורה מחולל²⁴, ויצא לחולין ומותר ליהנות בו, מכל מקום מדברי סופרים למרות שיצא לחולין צריך חקירת דמים וחייב להשלים את דמיו בתורת חוב²⁵. שמדרבנן הצריכהו שישלים הדמים כפי שיווי ההקדש בין שהיה האונאה כפי שיעור אונאה ובין פחות משיעור אונאה ובין כפי ביטול מקח²⁶.

לפיכך אחד קדשי²⁷ בדק הבית ואחד קדשי מזבח שנפל בהן מום אין פודין אותן לכתחלה אלא בשוייהן, ואם עבר וחללן על פחות משווייהן אפילו הקדש שוה מאה דינר שחללו על שוה פרוטה הרי זו פדוי ויצא לחולין ומותר ליהנות בו, ומדברי סופרים שהוא צריך חקירת דמים וחייב להשלים את דמיו.

כיצד היתה לו בהמת קדשי מזבח שנפל בה מום והרי היא שוה עשרה ובהמת חולין ששוה חמשה ואמר הרי זו מחוללת על זו הרי זו נפדית ויצאת לחולין, אבל צריך להשלים החמשה, וכן אם היתה הבהמה הראשונה קדשי

²² שם פרק ב הלכה ב

²³ אבל אם אמר לשון תמורה או חליפין משמע כגמ' תמורה כז' ע"א שבבבא גונוני הוי תמורה

²⁴ ערוך השולחן העתיד הלכות ערכין וחרמין סימן מה סעיף יד

²⁵ ולא אמרו חכמים שלא תצא לחולין עד שישלים את הדמים כדי שלא לעכב הפדיון ושלא יבא לידי תקלה אלא עשו עליו חוב, ונראה דאפילו בקדשי מזבח מה שישלים ילך לבדק הבית שהרי הקרבן כבר הוכן בחילולו [כנלע"ד]. ערוך השולחן העתיד שם סעיף טז

²⁶ בין שהיה האונאה כפי שיעור אונאה ובין פחות משיעור אונאה ובין כפי ביטול מקח וכמו שנתבאר שוה מנה שחללו על שוה פרוטה כולם מן התורה מחולל ומדרבנן צריך להשלים. ערוך השולחן העתיד שם סעיף טז.

²⁷ רמב"ם הלכות ערכין וחרמין פרק ז הלכה ח - י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

בדק הבית הרי זו יצאת לחולין להגזו ולהעבד, ותכנס השניה תחתיה דין תורה, אבל מדבריהם צריך חקירת דמים אם היתה זו שחלל עליה שוה או ישלים דמיה.

שמו אותה שלשה ואמרו שזו בדמיה אפילו באו אחר כן מאה ואמרו של קדש היתה יפה אינו חוזר, הואיל וחקירת הדמים מדבריהם לא החמירו בה, אבל אם שמו אותה שנים ובאו שלשה ואמרו שהונה ההקדש בכל שהוא חוזר.

דף נז:

ה. רבית דהקדש היכי דמי ... כגזון שקיבל עליו לספק סלתות מארבע ועמדו משלש ... מספק מארבע משלש ועמדו מארבע מספק מארבע שיד הקדש על העליונה

המקבל מעות²⁸ מהקדש לספק סלתות משלש כלומר בשער של שלש סאין בסלע, ועמדו על ארבע שהוולו הסלתות, מספק מארבע, וכן המקבל עליו לספק מארבעה סאין בסלע, ועמדו משלש בסלע שנתייקרו יספיק מד' ויפסיד²⁹, שיד הקדש על העליונה.

²⁸ ערוך השולחן העתיד הלכות כלי המקדש סימן כז טז

²⁹ ועיין ש"ך סימן קצט סק"א הקדש קונה בכסף לבד, וכן הקונה מהקדש קונה בכסף לבד, ובמקום הפסד להקדש אין משיכה לבד קונה, והוא עפ"י מ"ש בקידושין (דף כח ע"ב) רשות הגבוהה בכסף, כיצד, גובר שנתן מעות בבהמה, אפילו בהמה בסוף העולם קנה, והמאירי בקידושין שם הביא בשם הירושלמי הטעם דכתיב לה' הארץ ומלוואה, וביאר שהקדש קונה בקנין חצר, והוסיף שלא הוצרך לכך אלא לר"ל שאף דבר תורה אין מעות קונות, אבל למה דקיי"ל כר' יוחנן דמעות קונות דבר תורה, כיון שנתפרש בהקדש בהדיא ונתן כסף ערכך, לכן לא תיקנו חכמים לעקור קנין מעות, עיין שם, אבל מדברי הש"ך בשם הר"ן משמע שהטעם הוא דכיון שבהדיוט קאי במי שפרע, ובמקום שיש מי שפרע לא שייך בהקדש, ואינו יכול כלל לחזור משום זילותא, והש"ך כתב דהרמב"ם חולק וס"ל שאם הוול המקח יכול הגזבר לחזור, מטעם דלא יהא כח הדיוט המור מכח הקדש, והסכים עמו הראב"ד בהשגות, והוכיח כן מהא דאמרינן בשקלים המקבל (מעות מהקדש) לספק סלתות משלש (בשער של שלש סאין בסלע) ועמדו על ארבע (שהוולו הסלתות) מספק מארבע, שיד הקדש על העליונה, והר"ן דחה ראייה זו, שלא אמרו כן גבי מי שקיבל עליו לספק סלתות אלא שלא היו לו הסולת בעין, ומעיקר הדין לא קנה כלל, ולכן יכול הגזבר לחזור (צ"ע דא"כ מה מסיים שיד הקדש על העליונה, הרי גם בהדיוט הדין כן). משא"כ כשנתן דמים על פירות ידועים קנה הקדש לגמרי, והסכים הש"ך לדעת הר"ן, ועי' ערך ש"י ובאור שמה פ"ט מה' מכירה ובמנחת פתים סימן קצט.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

וכן הממונה³⁰ שפוסקים עמו³¹ שיספיק קנים כלומר תורים ובני יונה לקרבנות ופוסקין עמו המקח כך וכך בסלע, וכל מי שצריך להביא תורים או בני יונה מביא המעות למקדש כפי המקח שקצבו, וזה הממונה נותן התורים או הבני יונה והגזברין עושין עמו חשבון ומשלמין לו, וכל שלשים יום עושין עמו מקח. ואם הוזלו הקנים מספיק כשער הזול ואם הוקרו מספיק כמו שפסקו עמו שיד הקדש על העליונה.

וכן הממונה על הנסכים אם הוזל נותן כפי הזול ואם הוקר הריחח להקדש.

ו. בונין בחול ואחר כך מקדישין

כשבונין במקדש³² אין לוקחין עצים ואבנים מן ההקדש, ולא בונין את הבניין על דעת שהוא קדש אלא בונין הכל מן החול, גזירה שמא יהנה בצל הבניין או ישען על אבן או קורה בשעת מלאכה, ואחר שישלם הבניין מחללין מעות ההקדש על הבניין, ואם צרכו הגזברין לעצים לקודש לאותו היום בלבד לוקחין אותן ממעות ההקדש שהרי אינן מתאחרין ימים כדי שנחוש להן שמא ישען אדם עליהן וימעול.

ז. אין בהן תשלומי כפל... מה הפרט מפורש דבר המטלטל

וגופו ממוז... יצאו שטרות... אין גופן ממוז... רעהו

ולא הקדש

³⁰ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ז הלכה ט

³¹ עיין ערוה"ש שם מה שביאר בדברי הרמב"ם דזה הממונה היה עסק שלו להעמיד קנים, ובוה לא נחית אם משלו או העמיד אצל אחרים, מיהו כל ל' יום עושין הגזברין עמו מקח ועושין עמו חשבון ואין להגזברין עסק עם אחרים, והממונה כשרוצה מספיק בעצמו ואם רוצה מעמיד אצל אחרים דבאמת מאי נ"מ להמקדש בזה. וזה שלא הזכיר דגם על שמנים וסלתות היה ממונה בעין זה ועשו מקח, משום שחמש עשרה ממונים לא היו רק על קנים ויין. שבכאן לא השיב רק הממונים שבמקדש עצמו, ולכן גם הפתילות היה הממונה הוין למקדש. ומה שבנסכים היה הממונה במקדש עצמו, משום דיינן עלול להתקלקל כידוע ולא היו יכולין לסמוך על מה שהביאו למקדש יין טוב וכשר דשמא יתקלקל בשם, משא"כ קרבנות וסלתות ושמנים ופתילות היו מביאים מוכנים להמקדש. ומה שעל הקנים היה הממונה במקדש, מפני שלגודל ריבוי הבאתן מכל היולדות שבא"י לבד זבים וזבות ומצורעים וקני נדבות הוכרח להיות הממונה במקדש, וראיה שהרי הוצרכו לעשות תקנות מפני ריבויים, כדתנן בכריתות (ת, א) מעשה שעמדו בירושלים קנין בדינר זהב ע"ש. וכן הספקת המים היה הכרח במקדש עצמו לריבוי המים שהיו צריכים להדחת הקרביים של הקרבנות, וכן מעשה הפרכת ובגדי כהונה מפני גודל קדושתן ויקרתן לא היו יכולין לסמוך על הוין למקדש, ושאר כל הדברים מבוארים שהם רק במקדש עצמו (כנלע"ד).

³² רמב"ם הלכות מעילה פרק ח הלכה ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

כבר התבאר במסכת ב"ק דף סב: שהגונב³³ את הגוי³⁴ או שגנב נכסי הקדש לרעהו ולא להקדש לרעהו ולא לגוי.

וכן הגונב³⁵ עבדים ושטרות וקרקעות אינו משלם תשלומי כפל, שלא הייבה תורה הכפל אלא במטלטלין שגופן ממוז שנאמר (שם) על כל דבר פשע על שור על חמור על ששה על שלמה אבל העבדים הוקשו לקרקעות³⁶ שנאמר (ויקרא כה פסוק מו) והתנחלתם אתם לבניכם, והשטרות אין גופן ממוז.

ח. בני העיר ששלחו את שקליהן ונגנבו או שאבדו

כבר התבאר במסכת יומא דף סה: שמי שאבד³⁷ שקלו ואפילו באונס חייב באחריותו, כיון שלא יצא ידי המצוה, עד שימסרנו ליד שימסרנו לגזבר.

בני העיר ששלחו את שקליהן ביד שליח ונגנבו או אבדו, כיון שעדיין לא הגיעו ליד הגזבר לא נפטרו מאחריות, ולפיכך אם השליח שומר חנם הוא הרי זה נשבע להם³⁸ שלא פשע, ונפטר כדין כל שומרי חנם והן חוזרין ונותנין שקליהן פעם שניה. וי"א³⁹ שדינם כשומר שכר להלך, שאם נתרמה התרומה נשבע השליח לגזברים ובני העיר פטורים.

³³ רמב"ם שם פרק ב הלכה א

³⁴ דגנבת הכותי אסורה מהתורה לדעת רבינו, כמו שכתבתי בריש פרק הקודם, מכל מקום כתב פטור ממיעוטא דלרעהו. מעשה רקח שם

³⁵ רמב"ם שם הלכה ב

³⁶ אף על גב דבריש פרק מרובה אמר השתא דאמרת כל ריבויא הוא כל הני פרטי למה לי חד למעוטי קרקעות וחד למעוטי עבדים וכו' ומשמע דלא נפיק ליה מהיקשא דעבדים לקרקעות אלא צריך מעוטא אחרינא לעבדים ולא מפיך ליה מכלל ופרט ומ"מ נקט רבינו ז"ל בכי האי גוונא משום דהכי הוי לישנא דברייתא ואחריה נמשך רבינו ז"ל. לח"מ שם

³⁷ רמב"ם ושקל הקודש הלכות שקלים פרק ג הלכה ח ט

³⁸ ואף על גב שאין נשבעין על ההקדשות כמי"ב ברמב"ם ברפ"ב משכירות אך כבר כתב שם ה"ב דמדרבנן נשבעין על ההקדשות כדי שלא יזלזלו בהקדש וי"א שהשליח צריך לישבע לבני העיר במעמד הגזבר

³⁹ דעת רש"י דס"ל שבמה שמסרוהו לשומר חנם לא הוי פשיעה אך הדעה הראשונה דע הרמב"ם דהוי פשיעה במה שמסרוהו לשומר חנם שהרי הוא פטור בגניבה ואבידה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

ואם אמרו אנשי העיר הואיל ואנו משלמין שקלינו, אין רצוננו שישבע השליח שהוא נאמן לנו אין שומעין להן, לפי שתקנת חכמים היא שאין הקדש יוצא בלא שבועה, שלא יזלזלו בשמירת ההקדשות.

שלחו את שקליהם ביד שומר שכר אין זה נחשב כפשיעה שהרי הוא חייב בגניבה⁴⁰, ואבירה ולפיכך אם אבדו ממנו באונס, כגון שלקחום לסטים מזוינים או שטבעה ספינתו בים שהוא פטור, רואין אם אחר שנתרמה התרומה נאנס, נשבע השליח לגזברים שנאנסו ממנו המעות, ובני העיר פטורין, שהתורם תורם על הגבוי כבר ועל העתיד לגבות, וא"כ המעות שביד השומר כבר ברשות הקדש הן, ובני העיר מה היה להן לעשות הרי לא מסרום אלא לשומר שכר שהוא חייב בגניבה ואבירה, אבל האונס אינו מצוי.

ואם אבדו קודם שנתרמה התרומה עדיין ברשות בני העיר הם, והשליח נשבע לפני אנשי העיר והן משלמין.

---

⁴⁰ ואף על גב דעל הקדשות פטורין שומרין משלומין מ"מ מפסיד שכרו כדבסמוך וי"א דכאן חייב גם בתשלומין מצד התקנה שלא יזלזלו בהקדשות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

